

Samen naar een toekomstbestendige vrijetijdseconomie Zuid-Limburg

Position Paper van de 16 Zuid-Limburgse gemeenten, aangeboden door de voorzitters van het Bestuurlijk Overleg Ruimtelijke Economie en Nationaal Landschap Zuid-Limburg op 28 januari 2019 aan Gedeputeerde Geurts en Gedeputeerde Teunissen.

Wij, alle 16 Zuid-Limburgse gemeenten, willen samen met de provincie, ondernemers en andere stakeholders, werken aan Zuid-Limburg als toekomstbestendige bestemming voor recreanten en (zakelijke) toeristen. We maken hiervoor samen een visie, als uitwerking van het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL2014). Vanuit deze visie zorgen wij ervoor dat in 2030 Zuid-Limburg een gezonde en vitale vrijetijdseconomie heeft die een optimale positieve bijdrage levert aan trots, de werkgelegenheid, leefbaarheid en behoud van natuur, landschap & erfgoed van Zuid-Limburg.

Zuid-Limburg is een populaire bestemming voor gasten uit binnen- en buitenland en een geliefde recreatieomgeving voor onze inwoners. Omdat de wereld om ons heen verandert, moeten we gezamenlijk investeren in de bestemming Zuid-Limburg. Niet alleen aan de promotie- en marketingkant, maar juist ook aan het toeristisch-recreatief product zelf: ons Nationaal Landschap, steden en dorpen, natuur, erfgoed, recreatieve voorzieningen zoals fiets- en wandelpaden, bezienswaardigheden, attracties, en verblijfsaanbod.

Gasten zien Zuid-Limburg als één bestemming, en kennen niet de gemeentegrenzen in de regio. Veel van wat wij als overheden besluiten heeft direct of indirect invloed op vrijetijdseconomie en de beleving van de Zuid-Limburg door de gast. Daarom is het belangrijk dat wij gezamenlijk en uit één visie aan de Zuid-Limburgse vrijetijdseconomie werken.

Doel van dit paper

In dit paper presenteren wij onze ambitie en de hoofdlijnen van de strategie. Deze zijn nog in ontwikkeling en worden na de Statenverkiezingen afgerond. Waar wij al wel vanuit gaan is een gezamenlijke ambitie om als overheden samen te werken aan de bestemming Zuid-Limburg, vanuit de uitgangspunten van het POL2014. Met dit paper willen wij een lans breken voor het belang van de vrijetijdseconomie voor de Zuid-Limburgse economie en het voorzieningenniveau. Daarnaast informeren we u over de stand tot nu toe, en willen we u uitnodigen om samen met ons te bouwen aan een toekomstige bestemming Zuid-Limburg, als één van de dragers van de vrijetijdseconomie van Limburg.

Onze kernkwaliteiten

Zuid-Limburg is uniek als toeristisch-recreatieve bestemming vanwege de nabijheid van zowel stedelijke als landschappelijke topkwaliteiten in een internationale context. Het gaat om het bijzondere en hooggewaardeerde heuvellandschap en het erfgoed, samen met de vele voorzieningen, steden, attracties en dingen om te doen.

De kernkwaliteiten van de Zuid-Limburgse vrijetijdseconomie zijn:

1. Het unieke en hooggewaardeerde landschap: Nationaal Landschap Zuid-Limburg
2. Rijke historie en eigen cultuur
3. Sportief en vitaal
4. Bourgondische levenshouding van de Zuid-Limburger
5. Internationaal karakter
6. Veelzijdig aanbod

We werken hard aan de vrijetijdseconomie in onze regio

De vrijetijdseconomie is goed voor ca 8% van de werkgelegenheid in de regio (ca 21.000 banen). Dat is niet zomaar. We werken er met z'n allen hard aan. Promotie van onze regio door de VVV Zuid-Limburg en Maastricht Marketing is effectief en succesvol, er zijn diverse investeringsprojecten in het landschap en met de Leisure Lane en Leisure Ring maken we onze regio nóg beter bereikbaar.

Het belang van de sector gaat verder dan de werkgelegenheid. Toeristen en recreanten besteden jaarlijks zo'n 2,2 miljard euro in onze regio en dragen daarmee bij aan het voorzieningenniveau, het woon- en vestigingsklimaat. Ook (potentiële) inwoners profiteren van goede recreatievoorzieningen, winkels, attracties en horeca en die mede in stand worden gehouden door toeristen.

Ondanks dat staat Zuid-Limburg voor een aantal opgaven

In de basis is Zuid-Limburg een aantrekkelijke toeristisch-recreatieve bestemming. Toch zien we een aantal knelpunten en bedreigingen:

- De kwaliteit van het landschap staat door verrommeling, schaalvergroting en nieuwe hedendaagse opgaven onder druk. Voorwaarde voor de bloei van de sector is een goed onderhouden en opgeruimd landschap (inclusief natuur en erfgoed), waaraan ook vrijetijdseconomie een structurele bijdrage kan leveren. Daarnaast zijn aantrekkelijke steden, goede dagrecreatie en sterke verbindingen blijvend van belang.
- Er is te veel middelmatig en kwetsbaar aanbod in de verblijfsaccommodaties: van de campings en huisjesparken is 45% kwetsbaar qua kwaliteit en marktaansluiting, van de hotels is dat 10-30%. Negatieve gevolgen zijn oneigenlijk gebruik en onwenselijke uitstraling van de locaties.
- De bestemming Zuid-Limburg heeft behoefte aan een sterkere beleving van haar grote verhalen, waarin haar kernkwaliteiten goed tot hun recht komen.
- Op bepaalde momenten is er sprake van te veel drukte vanwege toeristisch-recreatief bezoek. Dit tast het leefgenot van de bewoners aan en de beleving van de gast.
- Veel partijen werken weliswaar aan de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie, maar dat gebeurt veelal los van elkaar. Een regionale aanpak is nodig voor een sterker en toekomstbestendige bestemming Zuid-Limburg.
- We benutten een aantal kansen nog onvoldoende. De doelgroep die traditioneel op Zuid-Limburg afkomt, wordt kleiner en veel toeristen kennen Zuid-Limburg nog vooral vanuit de rust

en het landschap. Er liggen kansen in het aantrekken van nieuwe doelgroepen die bijvoorbeeld op zoek zijn naar cultuur (bijv. Urban Heerlen en de eigen traditionele Limburgse cultuur) of avontuur (mountainbiken in het Heuvelland, leisure in Parkstad). De opgave is om deze nieuwe doelgroepen aan te trekken met kwalitatief goede voorzieningen.

De combinatie van knelpunten leidt ertoe dat we de vrijetijdseconomie van Zuid-Limburg te kort doen. Op bepaalde plekken levert de vrijetijdseconomie meer ergernissen op dan meerwaarde voor de leef kwaliteit en de economie. We profiteren niet optimaal van de internationale en landelijke groei in het toerisme en de rendementen van ondernemers van de verblijfsaccommodaties staan onder druk.

Daarom gaan we samen aan de slag!

We willen niet alleen de knelpunten oplossen, maar we gaan voor veel meer dan dat. In Zuid-Limburg staan we voor een toekomstbestendige vrijetijdseconomie, die een belangrijke banenmotor van de economie is, een goed visitekaartje van de regio, en een optimale positieve impact op de omgeving heeft.

Onze visie voor de toekomst luidt:

In 2030 is Zuid-Limburg een toekomstbestendige bestemming, waarin kwalitatieve groei boven kwantitatieve groei gaat, landschappelijke en stedelijke kwaliteiten elkaar versterken, de vrijetijdseconomie helpt natuur en landschap te ontwikkelen en die inwoners en gasten méér beleving van Zuid-Limburg biedt.

We willen dat onze gasten en bewoners geraakt worden door de bijzondere verhalen van Zuid-Limburg, zich daarmee verbonden voelen en Zuid-Limburg écht beleven.

We werken de komende maanden zes pijlers van onze strategie uit

Op dit moment werken we de strategie voor de realisatie van onze visie uit. Deze bestaat uit de volgende zes pijlers:

1. Kwaliteit: kwalitatieve groei boven kwantitatieve groei betekent onder meer investeren in het Nationaal Landschap als drager en in betere accommodaties voor overnachtingen. Daarbij willen we ons ook richten op nieuwe doelgroepen.
2. Spreaden en verleiden: de knelpunten op de hotspots aanpakken en gasten met mooie belevingen verleiden alle delen van Zuid-Limburg te bezoeken.
3. Beleving: het ontwikkelen van een aantal iconische Zuid-Limburgse verhalen voor toeristen en recreanten, bijvoorbeeld Ondergronds Zuid-Limburg (van mijnverleden tot de Mosasaurus), en het Uitdagende en Vruchtbare Landschap van Zuid-Limburg. Door focus en ambitie in productontwikkeling ontstaan er innovatieve sterke belevingen waardoor ook de kernkwaliteiten beter uit de verf komen.
4. Vernieuwing: het aantrekken van attracties en voorzieningen die gericht zijn op nieuwe doelgroepen.
5. Ondernemerschap: innovatie en doelgroepgericht werken stimuleren.

6. Samenwerking: als overheden zijn we gezamenlijk aanspreekbaar, doen we de uitvoering gezamenlijk en hebben we afgestemd beleid. We investeren in sector brede samenwerking met ondernemers, onderwijs en andere stakeholders.

We hebben de ambitie om de concrete uitvoeringsprojecten in een gezamenlijk programma te laten landen. We zoeken daarom de samenwerking met ondernemers, overheden en andere belanghebbers van de Zuid-Limburgse vrijetijdseconomie:

- **Ondernemers** zijn de spil van de vrijetijdseconomie: zij trekken toeristen en recreanten aan met goede attracties, zorgen dat gasten van de Zuid-Limburgse gastvrijheid en het bourgondische karakter kunnen genieten.
- **Organisaties voor natuur, landschap en erfgoed en culturele instellingen** zoals musea en evenementenorganisaties herbergen veel van onze schatten. We willen er samen met hen voor zorgen dat gasten en bewoners die nog beter kunnen beleven en begrijpen.
- **Overheden (provincie, gemeenten, waterschappen)** maken binnen de regio de afweging tussen verschillende belangen zoals industrie, natuur, cultuur, landschap, vrijetijdseconomie en infrastructuur. Overheden zetten zich in voor de positie van de vrijetijdseconomie in deze integrale afweging. Daarnaast zorgen overheden voor de randvoorwaarden van de vrijetijdseconomie: zij faciliteren ondernemers en doen dat met heldere, regionaal afgesproken kaders en randvoorwaarden. Zo is het voor een ondernemer altijd helder waar men aan toe is. In de kaders en randvoorwaarden zit ingesloten datgene waar de markt zelf niet voor kan zorgen. Overheden zorgen zo voor goede (OV-)infrastructuur bijvoorbeeld, maar ook voor randvoorwaarden om het unieke karakter van ons landschap te beschermen. Overheden bewaken ook de balans tussen economische meerwaarde en een goed woon- en leefklimaat.
- **Bewoners, vrijwilligers en andere belanghebbenden** maken Zuid-Limburg als geen ander. Zij dragen onze cultuur en gastvrijheid uit, profiteren van werkgelegenheid, maar merken het ook als eerste als het landschap te ingrijpend verandert of recreatie zorgt voor overlast.

Heerlen

voerendaal

